

STORTINGET

Representantforslag 134 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen
og Freddy André Øvstegård

Dokument 8:134 S (2020–2021)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Freddy
André Øvstegård om et styrket og gratis krisesen-
tertilbud for voldsutsatte**

Til Stortinget

Bakgrunn

Vold mot kvinner og vold i nære relasjoner er et omfattende og strukturelt samfunnsproblem.

Fra 1992 til 2017 har over 100 000 personer oppholdt seg på et av landets krisesentre, og det anslås at volden koster det norske samfunn 4,5–6 mrd. kroner årlig. Om lag 1 av 20 barn og unge vokser opp under forhold preget av vold (barnemishandling) (FHI 2019).

Kvinner blir i større grad enn menn utsatt for grov vold, omfattende kontroll, trusler, seksuell vold og partnerdrap. I tillegg til de personlige konsekvensene dette innebærer for den enkelte kvinne og hennes nærmeste familie, handler vold mot kvinner om manglende likestilling, om maktujevnhet mellom kvinner og menn og om alvorlig begrensning av kvinners frihet.

Formålet med krisesentrene er ifølge krisesenterlovens formålsparagraf å gi et godt og helhetlig tilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Tilbudet skal ifølge loven være et lavterskeltilbud.

Likevel er ikke tilbudet godt nok i dag. Det er svært store forskjeller mellom ulike deler av landet og mellom de enkelte krisesentrene. Forslagsstillerne mener det er viktig at krisesentrene over hele landet gir et likeverdig

tilbud til alle de sårbare menneskene som trenger det. Derfor trengs et krafttak for krisesentrene.

Om forslagene

Finansieringsmodell

Krisesenterlova ble vedtatt i 2009. Kommunene har siden 2011 hatt hele ansvaret for å finansiere krisesentertilbudet gjennom kommunenes rammetilskudd. Tidligere finansierte staten 80 pst. Erfaringene fra omleggingen av finansieringsmodell er ikke gode. De økonomiske rammene for de ulike krisesentrene kan variere fra 1,4 mill. kroner til nærmere 23 mill. kroner. Budsjettvariasjonen skyldes delvis at krisesentrene dekker geografiske områder med ulikt antall innbyggere, men variasjonene i inntekter til drift gjør også at krisesentrene har ulik standard, ulikt tjenestetilbud og ulike personalressurser, ifølge evalueringen av omleggingen.

Norske myndigheter skal etter Istanbul-konvensjonen art. 23 sørge for en bedring av krisesentrenes økonomiske rammer. For at krisesentrene skal kunne gi et likeverdig tilbud til alle brukere, må de sikres forutsigbar finansiering og like betingelser. Krisesentrene skal ikke være avhengige av stort nok handlingsrom i kommuneøkonomien for å drifte tilbudet til en så sårbar gruppe.

Derfor er det på tide å lære av erfaringene og gjeninnføre 80 pst. statlig øremerket finansiering av krisesentrene. Dette vil ifølge Finansdepartementets beregninger innebære en øremerking av 301,3 mill. kroner i helårseffekt, som i dag overføres over rammetilskuddet.

Døgnbemanning

Det er avgjørende at krisesentertilbudet er et lavterskeltilbud som når som helst står klart til å ta imot voldsofre. Likevel viser en gjennomgang fra Krisesentersekretariatet at seks krisesentre ikke var døgnbemannet i 2018. Fem av disse var tidvis bemannet med bakvakt, og ett var uten bemanning.

I et brev fra Barne- og likestillingsdepartementet til Krisesentersekretariatet datert 9. september 2015, med tittelen «Døgnbemannet krisesenter. Presisering fra departementet», skriver departementet:

«Loven stiller ikke direkte krav til et døgnbemannet krisesentertilbud.»

Derfor er det behov for å tydeliggjøre i loven § 2 et krav om døgnbemanning, slik at ingen møter stengte dører når de oppsøker et krisesenter.

Nærhet

Nærhet er en viktig forutsetning for at krisesenteret skal være et lavterskeltilbud. Likevel er det gode eksempler på gode krisesenter som dekker et større geografisk område, for eksempel Krisesenteret i Sogn og Fjordane. Loven må sikre god følgetjeneste for å sikre at krisesentrene er et reelt lavterskeltilbud.

Forskriftsfeste kvalitetsnorm

I dagens lov er det kun åpnet for at departementet kan gi forskrift om

«krav til kompetanse hos dei tilsette og krav til fysisk sikring av lokale».

Derfor mener forslagsstillerne at loven bør endres, og at det bør innføres en generell forskriftshjemmel slik at innhold og kvalitet i krisesentertilbudet kan reguleres nærmere. Det bør utarbeides forskrifter på områder med særlig stor betydning for kvaliteten på tilbudet for å få på plass et forsvarlig krisesentertilbud i alle kommunene. Blant annet bør krav til fysisk adskilthet, krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse, krav om at botiden må tilpasses brukerens behov, samt innhold i oppfølgingsarbeidet i reetableringsfasen beskrives nærmere i forskrift. Videre mener forslagsstillerne at det også trengs en nærmere beskrivelse i forskriften av hva god ivaretagelse av barn konkret innebærer, og at det stilles kompetansekrav som pålegger kommunene å ha personale med barnefaglig kompetanse ved sitt krisesentertilbud – dette for å sørge for at barn gis individuell oppfølging, og at barns rettigheter blir ivaretatt.

Vold og overgrep mot den samiske urbefolkningen

Samer opplever mer overgrep og vold enn majoritetsbefolkningen. Nå har også fire forskjellige komiteer i FN-systemet anbefalt Norge å gjøre en bedre jobb i li-

ke saker. I en undersøkelse fra 2015 rapporterte 49 pst. av samiske kvinner og 35 pst. ikke-samiske kvinner at de var blitt utsatt for vold. Undersøkelsen viste også at det var mer vanlig med seksuell vold mot samiske kvinner (22 pst.) enn mot ikke-samiske kvinner (16 pst.). Men også samiske menn rapporterte i 2015 om en høyere forekomst av opplevd vold (40 pst.) enn ikke-samiske menn (23 pst.). Rapporten indikerer at det finnes særskilte utfordringer i samiske miljøer. Det har konsekvenser for statens menneskerettslige ansvar. Derfor mener forslagsstillerne at regjeringen har et særlig ansvar for å bedre samenes krisesentertilbud.

Gratis hjelp på krisesentre

Det kan være vanskelig å be om hjelp, og derfor er det viktig å fjerne hindringer som bl.a. pris. Krisesentre skal være gratis, men i dagens regelverk er det en mulighet for kommuner å bruke et unntak for utgifter til mat til kostpris.

Forskjellige krisesentre og kommuner har forskjellige regler om egenandel for tjenesten. Follo krisesenter har kostpris for matkostnader. For en mor og tre barn vil det koste over 10 000 kroner. Det er mulig å få disse utgiftene dekket av Nav hvis kvinnen har svært dårlig økonomi, men det er et nytt hinder å søke om økonomisk hjelp. Alle slike hindre bidrar til å minske tilgjengeligheten. Ikke alle kvinner med dårlig økonomi vet om denne muligheten, og det har skjedd at kvinner ikke har fått den hjelpen de trengte, på grunn av det. Forslagsstillerne viser til saken «Hadde ikke råd til hjelp» fra Klassekampen 22. august 2020.

Ordningen med støtte fra Nav er bare for dem som har dårlig råd. Noen kvinner kan ha litt bedre økonomi eller familien samlet kan ha ressurser som overstiger Navs terskler. Økonomisk vold er at den ene parten nektes å ha kontroll over egen eller felles økonomi. Kvinner som opplever økonomisk vold, har ikke nok penger til å betale egenandelen alene og kan ikke be om hjelp om de er utsatt for vold. For at krisesentrene skal være tilgjengelige for alle som trenger denne hjelpen, må egenandelen fjernes.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen senest innen fremleggelsen av statsbudsjettet for 2022 foreslå 80 pst. statlig finansiering av krisesentertilbudet gjennom øremerkede midler.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om tilstrekkelig nærhet til nærmeste krisesentertilbud,

- slik at geografisk dekning er i tråd med at krisesentertilbudet skal være et lavterskeltilbud, og regulere dette nærmere i forskrift.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre § 2 i krisesenterloven for å innføre krav om heldøgnsbemanning.
  4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en generell forskriftshjemmel i krisesenterloven og forskriftsfeste en kvalitetsnorm for å regulere nærmere
    - a. gjennomføring av kravet til fysisk adskilthet
    - b. krav til kompetanse, herunder barnefaglig kompetanse
    - c. at lengden på oppholdet ved krisesentrene må tilpasses den tiden det tar å gi den voldsutsatte støtte og nødvendig hjelp til reetablering
    - d. innholdet i oppfølgingen i reetableringsfasen.
  5. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av krisesentertilbudet til menn og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.
  6. Stortinget ber regjeringen særlig se til at krisesentertilbudet til den samiske urbefolkningen bedres, og orientere Stortinget på egnet vis.
  7. Stortinget ber regjeringen sørge for at krisesentrene ikke kan kreve egenandel for tjenesten. Det skal ikke være et unntak for eventuelle utgifter til mat til kostpris.

8. mars 2021

Nicholas Wilkinson

Karin Andersen

Freddy André Øvstegård

